

Судија смрти –
Истина о суђењу Дражи Михаиловићу
и његовој ликвидацији

БИБЛИОТЕКА
Истините животне судбине

СУДИЈА СМРТИ

ИСТИНА О СУЂЕЊУ ДРАЖИ МИХАИЛОВИЋУ
И ЊЕГОВОЈ ЛИКВИДАЦИЈИ

Leo commerce
Београд, 2011

Мирослав Тодоровић
СУДИЈА СМРТИ
– Истина о суђењу Дражи Михаиловићу и његовој ликвидацији

Copyright © 2011 Мирослав Тодоровић, Београд

Сва права задржана. Ниједан део овог издања се не сме репродуковати, складиштити у повратном систему, или преносити, у било ком облику, или било којим средствима, електронским, механичким, фотокопирним и сличним, без претходне дозволе издавача и власника ауторских права.

Уредник: Ненад Перишић

За издавача:
Ненад и Слађана Перишић

Издавач:
ID Leo commerce, Београд

Лектура и коректура: Јелена Стошић

Пласман:
ID Leo commerce, Београд

Михајла Бандура 36
011/375-2625; 011/375-2626; 011/375-2627; 063/517-874

Е-mail:
nesaperisic@gmail.com
info@leo.rs
www.leo.rs

Штампа: Сајнос – Нови Сад

Тираж: 1000
ИСБН 978-86-7950-147-9

Неизмерно сам захвалан људима добре воље заслужним што је ово издање обogaћено новим занимљивостима и прочишћено корисним исправкама.

Молим читаоце који се не слажу са овим да своја неслагања усмере ка устаљеним правним средствима и цивилизацијским нормама које афирмишу толеранцију уместо силе и претње као облике опхођења са људима. Уосталом, суд историје још никога није заобишао.

Наслеђе прошлости и прилике у којима се налазимо најбоље казују колико је ова књига вредна пажње као опомена и поука да ниједан човек и ниједна идеологија не могу бити вреднији од нашег живота и будућности нараштаја који долазе.

Аутор

Рана тропска врелина претворена у кашасту јару, облажући зајапурена лица ретких, ошамућених пролазника, уздизала се до плафона опустелих хаустора, тражећи пролаз ка горњим ходницима и таваницама. Обамрло лишће украсног дворишног растиња повијало се за својим латицама из којих су ишчежавали последњи остаци росасте влаге. Пси дуталице лењо су пролазили преко гњецавог асфалта, спуштених репова и глава, равнодушни на посустале колоне аутобуса, које су остављале за собом дубоке лепљиве бразде. Седокоси и старински подшипан и очешљан, судија Михајло успореном руком отворио је шкрипаве прозорске капке своје спаваће собе и уморним очима обухватио ближи део родног Београда, прекривеног лелујавом таласастом јутарњом топлином. Одевен у тамно, пругасто одело и закопчан до грла, изазвао је нелагодност мрзовољних и знојних комшија. Тром и непријатно јутро, немоћно да сачува своју свежину пред ужареним сунчаним снопом, и расуте капи које су му избијале из дубоких пора и улеглих слепоочница, подсетили су га на предстојећи процес против 40-годишњег пустолова Вукоја, повратника из озлоглашене Легије странаца, оптуженог за усмрћење нешто млађе и богате супруге Марије. Ишчекивање тог догађаја донело му је нови судијски немир. Закупљен „још једним случајем каријере“, погодним да се јаче потврди као судија склонији смрти него животу, опет је занемарио глас уморног срца, жељног одмора. Утонуо у заморне и главобољне мисли, магловито је чуо позив благородне и патријархалне супруге Јелисавете, ћерке краљичине дворкиње, на редовну јутарњу белу кафу и неизбежно домаће пециво обogaћено природним мирисним додацима. Некада омиљени традиционални породични обед није тог јутра прескочио из поштовања према стрпљивој и поноситој животној сапутници, „која заслужује много више“. Китњасто изрезбареном столу, комадном делу трпезаријске гарнитуре којом је краљ Петар I Карађорђевић даривао његовог деду Душана „за иска-

зану радиност и приврженост“, постављеном на старински начин, пришао је парастосно озбиљан. После ритуалног доручка, подстакнут унутрашњим немиром, неколико минута кружио је пространим двориштем, обраслим густом равномерно подшишаном травом. Пожудну шетњу завршио је краткотрајним предахом испод столетног широко разгранатог храста, који је родочелник његове знамените фамилије, дошљак из Херцеговине, намерно заобишао крчећи шуму на простору будућег породичног огњишта. Налакћен на дугачки сто од грубе хрстовине, удишући истањене заостатке свежег ноћног потпланинског ваздуха, заборавио је на тренутак и своје име.

Корачајући кроз бело окречено и као сач усијано насеље црвених биберастих кровова, симетрично распоређених зграда не приметно изниклим на терену испод његове старовековне куће, суморним погледом „придржавао се“ за шупљикасте дворишне ограде, из којих су се помаљале рано посустале разнобојне руже и божури. Пошто му је тешка спарина наметнула успорени ход, устаљеном и као кредом оивиченом вишекилометарском стазом имао је довољно времена да натенане упореди чаршијску причу „о суровом женоубици“ са званичном полицијско-јавном тужилачком обрадом. Професионалну главобољу задавала му је тврдо постављена оптужница базирана на окрвављеном касапском ножу пронађеном у возилу „осумњиченог“ испод седишта сувозача, подупрта документованим учесталим супружничким свађама, које су обиловале обостраним тешким увредама и претњама. Међу доказним материјалом налазили су се и увећани фотоси раскомаданих посмртних остатака женског леша, неподесног за поуздану идентификацију, случајно пронађеног у устајалом каналу, заклоњеног налеглим речним шиппражјем.

Опхрван недокучивом чињеницом „која решава случај“, скривеној у мноштву незваничних података и претпоставки, несвесно је закорачио на степенице Палате правде, претесне да прими у своју утробу све мале и велике трагедије и драме које живот ствара. Испред слабо осветљене суднице саграђене

у облику црвеног квадратног бункера, опкољене мноштвом поранелих радозналаца, сачекали су га упарађени редари, који су будно мотрили на груписане свадљиве присталице сукобљених страна. Прилазећи својој фотељи, уклештеној прописно распоређеним члановима Великог већа, са којима је више пута скакао у врелу судску воду и ужарену ватру, пажњу му је привукао плави коверат са штамбиљем Окружног затвора и дубоко утиснутом ознаком „Строго поверљиво“. Неочекивана службена пошиљка одагнала је са његовог каменог лица – преграђеног од високог дрвенастог чела црним дугачким и густим обрвама, облика полумесеца – познату мирноћу са којом је решавао и најсложеније случајеве.

– Прочитај ово – заповедио је оданој секретарици пријатног изгледа, увек спремној да се безрезервно прилагоди његовој непопустљивој нарави. Педантна службеница није чекала да јој се два пута каже. Гласом прилагођеним створеној прилици прочитала је текст следеће садржине:

„Окружном суду у Београду

Молба

Молим наслов да ми одобри да се последњи пут видим са осуђеним Драгољубом, да га само упитам пред смрт да каже истину ко је убио покојног Тихомира. Не надам се да тиме спасим себи живот, него да докажем да сам пред Судом говорио истину и да баш сад пред своју смрт скинем са себе име злочинца, а да мој пример служи Суду за будуће сличне случајеве.

У нади да ће Суд изаћи у сусрет мојој последњој молби, остајем захвалан.

На смрт осуђени

Сава, В. А.“

– Добили смо још једно – бојажљиво је наставила домаћица његовог смишљено укомпонованог већа и, не чекајући одобрење, продужила са читањем.

„Друже Судија,

Само ме још шест сати раздваја од смрти. С обзиром на то да смо сви ми смртни људи, живот сматрам пролазним. Вриједност човјека се цијени по томе шта оставља иза себе. Пошто ја нисам оставио ништа изузев срамоту своје породице, онда ми није ни жао што ћу бити мртав. Желим да ме свако што пре заборави. Тако ми и треба када сам насјео на лажно пријатељство поквареног Саве.

Па ипак, остаће нешто иза мене. Нешто што се противи здравом разуму и јавном мњењу, што се противи правосуђу. То је аномалија. То је јуристички лапсус нашег правосуђа, што узима двије главе за једну, што убија мене, који нисам никога убио.

Сваки човјек у последњим тренуцима живота жели да каже своју тајну. Умјесто такве тајне, ја вам говорим истину да нисам убио покојног таксисту.

Због чега сте онда мене отерали у смрт? Вјероватно због тога што сте били у дилеми око доношења одлуке ко је убица, па сте нам баш ради тога утврдили саизвршилаштво које се третира као извршилачко. Зар нисте то потврдили 3. јануара 1969. године у Управи Централног затвора када сте ми уручили пресуду Савезног суда са ријечима: 'Ето, кад нећете да кажете ко је убио'. Све ово сам вам до сада написао да бих вас упитао: да вас неће грести савест читавог живота што сте ме отерали у смрт када нисам никога убио?

27. 2. 1969. год.

Драгољуб, К. Г.“

– Зашто сте ми их баш сада изнели? Чији прљави прсти су у ово уплетени? Ономад сам потписао извршење смртне казне за обојицу ових погубљеника и јасно саопштио име судије који ме замењује у егзекуцији. Оставите ме, побогу, на миру! У туђе се не мешам. Ред је да се и према мени тако поступа. Шта ово значи, питам вас! Пред таквом несмотреношћу пуцају и нерви од челика! – негодовао је намргођени судија Михајло чувши последњу жељу својих осуђеника на смрт.

– Нашла сам их у рафу међу осталом поштом. Питајте Управу како су стигла до нас и сигнирана на ово веће – спремно је одговорила забринута чиновница, преврћући гомилу папира.

Држећи се неприкосновеног правила по коме се узбурканом главом и узнемиреном душом не стиже до стазе која води ка истини, необични судија Михајло невољно је погледао на актуелни предмет који му је одједанпут пао у други план. Остајући при својој карактеристичној пози, силом прилика поново се сукобио са давнашњим процесом који је своједобно снажно одгурнуо у заборав, препуштајући га хроничарима и знатижељној јавности. У сећање му се вратио притајено када му се најмање надао, неокрњен, са оном застрашујућом атмосфером која га је пратила током читавог суђења. Чинило му се да опет чује сабласно хорско призивање смрти за „крволочне разбојнике“, подобно да поремети кудикамо спокојнијег. Стални пратиоци судских збивања из предњих, збијених редова присетили су се да га је из равнотеже избацио случај посвећен првом правом гангстерском разбојништву почињеном на тлу бивше Југославије, који је окончан двоструком смртном казном; најсложенији од толиких силних са којима се рвао током вишедеценијског судовања.

Сумњичава и раздражена родбина оптуженог Вукоја, спремна да се ухвати у коштац са упорним јавним тужиоцем и целом судницом, неумесним упадицама пропратила је одлуку о одлагању давно заказаног главног претреса „за неколико дана“. Најратоборнији међу њима скривено су га пратили до капије

престоног Централног затвора, до кога је стигао не поштујући правила саобраћаја, линијом најближом ваздушној.

– Колега Милане Ковачевићу, Ви овде представљате наш заједнички суд и Вама припадају сва писма која се односе на погубљенике Саву и Драгољуба. Није поштено да ме замарате њиховим препискама – осуо је паљбу не трепћући с прага канцеларије оштрооког и свевидљивог управника затвора, Миомира Ђ. – О свему одлучујете пуноправно и по савести, наравно сходно законским овлашћењима. Непотребно Вас на то подсећам. Бар Ви нисте без искуства у овим пословима. Ако се по Вашој процени смрт надвила над невинима, куражно презмите одговорност на себе враћањем поступка у првобитно стање. Ставите такав предлог и нека други лупају главу. Пресудио сам свирепим и крвожедним убицама, зверских инстиката. Рећи ћу то и у подне и у поноћ. Свој став изразио сам недвосмислено у пресуди која је издржала вишеструку контролу.

– Господо чланови Комисије, обраћам се и вама. Нисте овде да бисте попунили пословнички бројчани састав. Апсолутно ми је свеједно да ли је смрт њихове жртве, београдског таксисте Тихомира, плод непосредне делатности само једног од њих. Они су за мене аномалне личности, опасне за своју околину у толикој мери да их заувек треба одстранити из друштва ради заштите недужних од њихове нељудске похлепе. Враћам вам обе представке, нимало окрњене, неосновано прослеђене на моје веће. Молим вас, поштедите ме убудуће свега што није у мојој надлежности – отпридиковао је на крају Комисији за егзекуцију, уздигнутим обрвама и позом којом се обично обраћа оптуженима приликом објављивања пресуде, потом се војнички оштро окренуо и у истом маниру нестало.

Дугогодишњи лекар Затворске болнице главног града – др Вукосав В., заменик надлежног јавног тужиоца бледолики и углађени – Анаф Н. и управник Централног затвора Миомир, нису били довољно брзи за његове крупне кораке, који су га праволинијски извели на улицу.

Амбијент затвора, у коме се невољно нашао, оживео му је ликове његових осуђеника на смрт Босанца Драгољуба Г. и Крушедолца Саве Л. и „њихове душевно опасне делатности“, из давне судске прошлости.

ПРВО ВЕЛЕГРАДСКО ГАНГСТЕРСКО РАЗБОЈНИШТВО

Крајем октобра бурне 1967. године сналажљиви комерцијалисти Робних кућа „Београд“ напунили су до таваница продајну мрежу своје фирме пожељном иностраном робом, пазареном на грабеж. Окићеним пасажима и просторима око гондола овог државног велетрговца, украшених тканинама Пјера Кардена и других помодних европских произвођача одеће и обуће, није се могло прићи од гужве коју су стварали купци набреклих буђелара. У благајне пословне банке система робних кућа сливале су се огромне своте, понекада два до три пута дневно. Запосленији од продаваца овог несвакидашњег трговачког магната били су само курири-разносачи новца, међу којима је предњачио брзоноги и окретни Драгороад, задужен за пазар централног продајног пункта. Драгороадова примања за прековремени рад вишеструко су премашивала просечну чиновничку плату и стимулативно су деловала на све остале његове колеге. Мотивисан зарадом од које је претицало и за недељне породичне изласке, он је првог суботњег прохладног децембра те исте године, као и обично, зором поранио на посао. Тог јутра, на товарен јучерашњим берићетним пазаром, лактовима је прокрчио пут од главне касе свог предузећа, смештене на доњем спрату, до службеног излаза, обасјаног косим зубатим сунчевим зрацима. На углу оближњег трга, асфалтне спојке два унакрсна булевара, смирујући задихана плућа, овлашно је погледао у своју угојену ташну са удвострученом ручком. Задовољан што је из опасне гужве изашао читав, опуштено је закорачио

ка округластој раскрсници. Сигуран у себе и склон веровању у поштење суграђана, није се обазирао на младоликог пешака који је корачао другом страном улице у белој шубари навученој преко чела и десном руком сакривеном испод постављене јакне. Када се нашао на самој средишњој оси коловоза, после изненадног и пригушеног звука осетио је топлину млаза низ десну страну тела. Истог часа нагло су му олабавили прсти десне шаке, обавијени око држача тешке ташне курирке. Док су се збуњени пролазници, утонули у своје мисли, освестили, вешти незналац покупио је свој плен са плочника и брзином гладне звери ускочио у заклоњен фијат 1300, којим је управљао замаскирани корпулентни возач.

Савремено опремљени вод криминалистичких инспектора и техничара брзо се нашао на лицу места, пресецајући успут бучним службеним возилима загушене тргове. Повећа група шареноликих радозналаца, начичкана око беспомоћног Драгорода и разливене свеже локве крви, јасно је означавала место злочина. Препознатљива полицијска возила, појачана изнутра непробојном густом челичном мрежом, измамила су на прозоре околних зграда дремљиве пензионере и застрашене мајке и њихову знатижељну дечурлију, која се на врховима прстију пропињала ка улици.

Школовани вођа патроле, спортске грађе, виши инспектор Александар и његови помоћници зналачки су вукли по равном асфалту дугачку и прецизну пантљику и обележавали кругове око напукле чауре, расутих крвних мрља и других видљивих трагова свежег разбојништва, узмичући пред екипом благовремено пристиглих лекара, који су предано радили свој посао. Део његове бележнице намењене за генералије сведока остао је празан јер, по обичају, очевици догађаја нису могли да се сете својих крштених имена. Према стручном медицинском налазу, вредни Драгорад избегао је смртоносни хитац из пиштоља марке Валтер, калибра 7,65 мм, захваљујући пертлама нових ципела на које се у прави час саплео.

Вест о разбојништву над храбрим куриром који је трчао за својим нападачем колико су га ноге носиле, спасеним правовременом интервенцијом екипе Хитне медицинске помоћи, обишла је попут голуба-летача и најудаљеније крајеве наше земље.

Раштркане полицијске тројке, наоружане новим полуаутоматима и ручним бомбама, вођене принципом вероватноће, одмах су запоселе све забачене градске квартове и путне прилазе. Током наредне, привидно смирене, снежне ноћи притајени инспектори наишли су на први траг који је замирисао на почињено злодело. Догодило се то негде пред зору када је крстарећа специјализована јединица, завршавајући смену, набасала у једној мрачној и забитој земунској улици на полуотворени такси аутомобил фијат 1300, власништво неколико дана раније несталог београдског таксисте Тихомира, брижног оца двоје нејачи и храниоца шесточлане породице. Тог часа и на том месту клупко је почело да се одмотава. Поновљана лабораторијска анализа црвених мрља скинутих са предњег десног и задњег левог седишта управо пронађеног и скоро неоштећеног такси возила, показала је „присуство хумане крви“ крвне групе мистериозно ишчезлог таксисте. Овај значајан податак потврдио је полицијску претпоставку о заједничкој нити разбојништва над одважним куриром са Тихомировим нестанком.

Видовити инспектор Александар окончао је вишенедељно осматрање особља и купаца опљачкане робне куће повећим списком осумњичених. Имена „одомаћених муштерија“ незапсленог војвођанског аутомеханичара Саве, „обележеног“ осмогодишњим робијашким стажом провалника, ситног преваранта, фалсификатора и продавца опојних дрога, и Драгољуба званог Земљак, из каменитог невесињског села Зовида, студента „дугопругаша“, војног дезертера и коцкара из полицијске евиденције, подвукао је подебљалом црвено-црном линијом. До краја те 1967. године, испраћене снажном вејавицом и великим снежним наносима, даље од овога се није макло.